

ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В РЕПРЕЗЕНТАЦІЯХ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У статті окреслено основні положення теоретичної моделі дослідження репрезентації соціальної взаємодії у структурі соціально-психологічного простору студентства, базовими поняттями якої є соціалізувальний дискурс та соціальний капітал. Описано і проаналізовано особливості моделей семантичного простору уявлень про соціально-взаємодію молоді центрального регіону, репрезентованого київськими та вінницькими студентами ВНЗ, та проведено порівняльний аналіз уявлень досліджуваних столиці та обласного центру. Виявлені відмінності в репрезентаціях соціальної взаємодії стосуються зокрема таких параметрів, як уявлення про цілі та пріоритети соціальної взаємодії, образ «Я» як актора соціальної взаємодії, визначення суб'єктів і партнерів взаємодії та дистанції між ними.

Ключові слова: *соціально-психологічний простір, соціальна взаємодія, дискурс, соціальний капітал, громадянська активність, відповідальність, довіра, норми і правила.*

Постановка наукової проблеми. Дослідження особливостей взаємодії людини з її соціальним оточенням є одною з актуальних проблем екологічної психології. Стосується вона не тільки таких аспектів взаємодії, як частота контактів з оточуючими людьми, щільність проживання та наявність власної території, а й тих норм та правил, традицій та ціннісних орієнтацій соціальної групи, громади та суспільства загалом, якими опосередкована соціальна взаємодія особистості. Зміна соціального середовища впливає на характер взаємодії людини з її оточенням і має наслідком трансформації комплексного характеру – від емоцій та настрою до мотивів діяльності, ціннісних орієнтацій, прагнень та вчинків [1].

У процесі суб'єктивного відображення соціальної дійсності, представлених у ній культурних патернів та колективних репрезентацій, людина визначає власне місце в оточуючому її соціальному середовищі і як суб'єкт соціальної взаємодії вибудовує взаємовідносини з іншими зважаючи на те, як вона сприймає і оцінює інших людей, групи, соціальні об'єкти і явища, які вважає значущими, а які ні, які не помічає, а які ігнорує. Така система вибіркового і водночас перетворюючого ставлень суб'єкта до умов своєї життєдіяльності складає його соціально-психологічний простір, важливим чинником структурування якого є уявлення про соціальну взаємодію, які

стосуються радіусу довіри та взаємності, прийняття норм та правил, що регулюють взаємовідносини у групі чи суспільстві, готовності до співпраці з іншими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально-психологічний простір є багатомірним та комплексним конструктом. За визначенням А. Л. Журавльова та А. Б. Купрейченко, соціально-психологічний простір людини є сформована суб'єктом система позитивно, нейтрально або негативно значущих соціальних об'єктів/явищ, які займають конкретні позиції в структурі, знаходяться у специфічних зв'язках і відношеннях один з одним і виконують певні функції/ролі відповідно з визначеними нормами, правилами та закономірностями взаємодії [2].

Відповідно до визначення основними змістовими компонентами, що характеризують соціально-психологічний простір, є:

- *об'єкти* – окремі люди, групи, з якими суб'єкт взаємодіє, а також матеріальні та нематеріальні явища та об'єкти, з якими він стикається у процесі своєї діяльності;
- *«суб'єктивні координати»* або «координатні осі» [2] – цілі, значення, смисли, цінності та ставлення, як, наприклад, довіра, повага, незалежність, відповідно до яких визначається розташування об'єктів у просторі, а також дистанція між ними та суб'єктом;
- *відносини та зв'язки між об'єктами* простору, які можуть бути, наприклад, горизонтальними або вертикальними, стимулювати та підтримувати один одного, або, навпаки, стримувати та руйнувати;
- *закономірності* існування та розвитку простору, серед яких називають, наприклад, підтримку стабільності, оновлення простору, що відбуваються для задоволення потреб суб'єкта, та ін.

Формально-динамічними характеристиками соціально-психологічного простору є його структурованість, стійкість, цілісність, багаторівневість, багатомірність, потенційність, контекстуальність, відкритість, завершеність тощо [2].

Складові соціально-психологічного простору (люди, групи, соціальні об'єкти і явища) характеризуються власною активністю, тому їх зв'язки з суб'єктом та між собою розглядаються як взаємозв'язки або взаємодія, в процесі якої відбувається обмін інформацією, виробляються правила та норми взаємодії, вибудовують спільні смисли, міфи та символи [3]. Інтерсуб'єктивність та символічність соціально-психологічного простору відображається і водночас підтримується системою уявлень та диспозицій особистості щодо соціальної взаємодії – її соціальним капіталом, який ми розглядаємо як чинник структурування соціально-психологічного простору.

Наступні положення конкретизують роль соціального капіталу у формуванні, організації, підтримці та розвитку соціально-психологічного простору як зокрема таку, що:

- через уявлення про сутність, цілі та способи соціальної взаємодії підтримує вміння та готовність суб'єкта встановлювати і розвивати соціальні зв'язки і, таким чином, вибудовувати змістові і просторові координати соціально-психологічного простору;
- виконує регулюючу та нормативну функцію у взаємодії суб'єкта з іншими, а також дозволяє йому підтримувати відкритість, динаміку і стабільність соціально-психологічного простору завдяки засвоєним стандартам соціальної взаємодії;
- задає рамки суб'єктивних координат взаємозв'язків суб'єкта (значення, смисли, цінності такі, як довіра, надійність, відповідальність), які регулюють розташування компонентів соціально-психологічного простору, а також слугують критеріями оцінки дистанції суб'єкта до них та між ними самими.

Метою статті є представити побудовану за результатами емпіричного дослідження модель семантичного простору репрезентацій соціальної взаємодії студентською молоддю та окреслити її регіональні особливості, виявлені зокрема за результатами аналізу масиву даних опитування студентства Центрального регіону, представленого м. Києвом і м. Вінницею; порівняти дані дослідження студентства столиці та обласного центру; і обговорити отримані результати.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. В основу теоретичної моделі дослідження уявлень студентської молоді про соціальну взаємодію покладено такі положення:

- соціально-психологічний простір особистості або групи відображає як індивідуальні та специфічні (соціальні, рольові, ідеологічні, регіональні тощо) конфігурації уявлень про соціальну взаємодію, так і загально культурні та загально національні системи орієнтацій [4];
- структурування соціально-психологічного простору молоді людини відбувається під впливом різнорідних та різновекторних смислових конструктів, що виробляються різними суб'єктами соціальної взаємодії, які мають власні інтереси і переслідують власні цілі. Вербальною репрезентацією таких впливів та їх взаємодії є дискурс [5];
- основні смислові та диспозиційні параметри соціальної взаємодії, покладені в основу розробки інструментарію емпіричного дослідження репрезентацій студентства, визначаються на основі операціоналізації поняття соціального капіталу, який трактується нами в якості системи колективних і індивідуаль-

- них уявлень та диспозицій, що визначають простір спільних значень та смислів, спрямованих на підтримку та регулювання інтерсуб'єктної комунікації, вибір патернів та партнерів соціальної взаємодії і підтримують готовність та здатність суб'єкта вступати у взаємодію з іншими [6];
- *параметрами* соціальної взаємодії є: *ставленнєві* (довіра, взаємність, розуміння і прийняття норм та цілей співпраці, визнання зобов'язань, партнерства та відповідальності); *когнітивні* (спільні змісти та смисли, які вироблені та використовуються індивідами або групами в інтергруповій або інтрагруповій взаємодії); та *поведінкові* (настанови та готовність суб'єкта створювати зв'язки з іншими в межах певної соціальної структури) [6, 7, 8].
  - *основними показниками* репрезентації соціальної взаємодії визначено міжособистісну довіру, довіру до соціальних та політичних інститутів, ідентичність та ідентифікацію, взаємність зобов'язань та очікувань, визнання «правил гри», суспільних норм і санкцій, включеність до мережі соціальних контактів, громадянську відповідальність та залученість.

Детально теоретична модель дослідження репрезентацій соціальної взаємодії студентської молоді, інструментарій, програма та організація емпіричного дослідження описані в попередніх публікаціях. Тут представимо та обговоримо його результати, а саме особливості моделей координат простору соціальної взаємодії у репрезентаціях студентства Києва та Вінниці, та їх порівняльний аналіз.

У емпіричному дослідженні брали участь 105 студентів ВНЗ Києва та 85 студентів ВНЗ Вінниці.

Модель семантичного простору репрезентацій респондентів визначалась за результатами факторного аналізу даних психосемантичного дослідження на основі шестифакторної моделі, побудованої із застосуванням центроїдного методу, та аналізом одномірного розподілу даних. Для виявлення особливостей уявлень студентства столиці та Вінниці аналізувались також параметри, за якими було виявлено достовірні відмінності при порівнянні відповідних масивів даних.

Оскільки представлені в статті емпіричні дані є сегментом значно ширшого масиву даних, отриманого у ході дослідження простору репрезентацій соціальної взаємодії студентства різних регіонів країни, їх аналіз і обговорення проводиться з урахування загальних висновків дослідження, які вказують на такі тенденції у структуруванні репрезентацій студентством соціальної взаємодії:

- детермінованість уявлень респондентів смислом громадянської суб'єктності, аморфністю громадянської ідентифікації та вузьким радіусом інституціональної та міжособистісної довіри і взаємності;

- неструктурованість та фрагментарність репрезентації досвіду підтримки сталих мережевих зв'язків або готовності включитися до соціальних мереж, а також невизначеність уявлень про сутність громадської діяльності;
- суперечливість ставлень до соціальних норм та правил і готовності до їх забезпечення, що виявляється у репрезентації розуміння необхідності та готовності дотримуватись встановлених правил і водночас неготовності до обмеження індивідуальної свободи; визнання відповідальності суспільства за забезпечення «правил гри» та негативній оцінці дій громадян щодо санкціонування тих, хто їх порушує.

Розглянемо результати факторизації масивів даних психосемантичного опитування студентства Києва та Вінниці. Для кращої наочності їх представлено в таблиці.

Факторна модель репрезентацій соціальної взаємодії, побудована за даними опитування студентів **Києва**, сумарна дисперсія якої складає 59.33%, виглядає таким чином. Перший найінформативніший фактор моделі має назву «громадянська активність» і складає 22.03 % внеску в сумарну дисперсію. Другим за ієрархією виявився фактор *готовності до взаємодії із* внеском у сумарну дисперсію 10.49 %.

Наступний фактор – *ставлення до норм та правил* (внесок у сумарну дисперсію 8.92 %). Четвертий фактор містить судження, об'єднані під назвою «громадянська ідентифікація» (внесок у сумарну дисперсію 7.76 %). П'ятим виявився фактор *соціальна та політична відповідальність* із внеском у сумарну дисперсію 5.18 %. Останнім за факторною вагою є фактор під назвою «радіус довіри» (внесок у сумарну дисперсію 4.95 %).

Представлена факторна модель указує на детермінацію семантичного простору репрезентацій опитаних студентів столиці значенням громадянської суб'єктності, яке актуалізовано, насамперед, смислом громадянської активності, репрезентованим першим фактором, а також смислами громадянської ідентифікації і соціальної та політичної відповідальності – четвертий і п'ятий фактори відповідно. Представлені в факторній моделі також смисли, що стосуються умов та механізмів, які забезпечують соціальну взаємодію. Це – готовність до взаємодії (F), ставлення до норм та правил (F) і радіус довіри (F). В цілому ж ієрархія визначених складових вказує на більш вагому репрезентацію поведінкових параметрів соціальної взаємодії – громадянської активності та готовності до взаємодії – порівняно зі ставленневими – соціальною та політичною відповідальністю і довірою.

Факторна модель репрезентацій соціальної взаємодії студентством **Вінниці** (сумарна дисперсія 62.19%) має такі складові. Перший найвагомий фактор моделі є *відповідальність за дотри-*

мання суспільних норм» із внеском у сумарну дисперсію 19.62%. Другим за ієрархією став фактор *довіри та взаємодії* (внесок у сумарну дисперсію 11.52 %). Третім за вагою є фактор під назвою *«соціальна ідентифікація»* із 11.06% внеску в сумарну дисперсію. Четвертий фактор містить судження, об'єднані значенням *громадянської відповідальності* (внесок у сумарну дисперсію 9.28 %). П'ятий фактор має назву *«влада та політична залученість»* (внесок у сумарну дисперсію 5.62 %). Останній шостий фактор об'єднав твердження, пов'язані з *громадянською активністю і свободою вибору* (внесок у сумарну дисперсію 5.09 %).

Як свідчать наведені дані, системоутворюючим смислом уявлень вінницького студентства про соціальну взаємодію є відповідальність. Він представлений найінформативнішим компонентом факторної моделі «відповідальність за дотримання суспільних норм», а також четвертим фактором «громадянська відповідальність» у більш широкому контексті. Важливою семантичною складовою є довіра, представлена значенням другого фактору «довіра та взаємодія», яка, ймовірно, поряд з соціальними нормами, визнається респондентами як базовий чинник взаємодії між громадянами. Зважаючи на розташування значень «соціальна ідентифікація» і «влада та політичне залучення» у ієрархії відповідних компонентів факторної моделі, опитувані, ймовірно, надають пріоритетної ролі соціальній ідентифікації порівняно з політичною. Значення ж громадянської активності разом із свободою вибору має найслабкішу позицію.

Таблиця

Факторні моделі репрезентації соціальної взаємодії студентством м. Києва та м. Вінниці

	Київ (сумарна дисперсія 59.33%)	Вінниця (сумарна дисперсія 62.19%)
F_1	Громадянська активність (22.03 %)	Відповідальність за дотримання суспільних норм (19.62%)
F_2	Готовність до взаємодії (10.49 %)	Довіра та взаємодія (11.52 %)
F_3	Ставлення до норм та правил (8.92 %)	Соціальна ідентифікація (11.06%)
F_4	Громадянська ідентифікація (7.76 %)	Громадянська відповідальність (9.28 %)
F_5	Соціальна та політична відповідальність (5.18 %)	Влада та політична залученість (5.62 %)
F_6	Радіус довіри (4.95 %)	Громадянська активність і свобода вибору (5.09 %)

Як видно з таблиці факторних моделей репрезентації соціальної взаємодії столичного та вінницького студентства, в обох моделях найвагомим є значення громадянської суб'єктності, представлене

першими за ієрархією факторами. Однак, якщо у київських студентів воно детерміновано активністю та готовністю до взаємодії, то у вінницьких – свідомістю і відповідальністю, зокрема за дотримання суспільних норм і правил. Влада в уявленнях опитуваних не є дієздатною, отже дотримання соціальних норм є відповідальністю самих громадян. Щодо санкціонування, то переважна більшість респондентів – представників обох громад (Київ – 67 %, Вінниця – 77 %) – вважає, що інші громадяни не мають права здійснювати тиск на людину, щоб змусити її дотримуватись встановлених норм. Однак близько 70 % опитуваних в обох містах погоджуються з тим, що свідомий громадянин, який їх завжди дотримується, має право зробити зауваження порушнику. Сенси довіри та взаємності здається є більш актуалізованими в репрезентаціях студентства Вінниці, головним чином в контексті довіри міжособистісної та довіри до соціальних об'єднань (F , F).

Таким чином, репрезентації соціальної взаємодії студентством столиці структуруються навколо смислу громадянської активності, центровані на «Я» як суб'єкта такої активності, який підтримує певні цілі громадянської діяльності і усвідомлює свою соціальну та політичну відповідальність. Механізмом та умовами, які забезпечують активну участь, є готовність до взаємодії (F), ставлення до норм та правил (F) і радіус довіри (F). Смісл громадянської активності також представлений у факторній моделі репрезентацій вінницьких досліджуваних, однак найменш вагомо, що може свідчити про його інструментальність по відношенню до семантичної детермінанти – відповідальності за дотримання суспільних норм. Суспільство репрезентується суб'єктом соціальної взаємодії (F). На периферії системи семантичних координат розташовується влада, яка також, ймовірно, розглядається в якості актора соціальної взаємодії (F).

Поглибити уявлення про особливості структурування репрезентацій студентства кожної з досліджуваних громад дають змогу наведені нижче дані про виявлені достовірні відмінності за двома з трьох груп визначених нами параметрів соціальної взаємодії і відповідних тем, які віддзеркалюють смислові вектори соціального дискурсу щодо соціальної взаємодії. За параметрами, які репрезентують значення міжособистісної та інституційної довіри, достовірних відмінностей не виявлено.

Правила гри, норми і санкції:

- у Вінниці достовірно меншою, ніж у Києві є кількість опитуваних, впевнених у тому, що постійні розмови про недолугість нашого законодавства призводять до того, що люди стають терпимими до порушення законів і правопорушників ($P < 0,05$);
- студенти Вінниці частіше, ніж столичні підтверджують те, що завжди сплячуть за проїзд у громадському транспорті незалежно від того, існує контроль, чи ні. ($P < 0,001$);

Громадянська залученість:

- частка опитуваних, переконаних у тому, що серед громадських організацій та волонтерських груп є ті, чий цілі та інтереси вони поділяють, достовірно вища в Вінниці порівняно з Києвом ($P \leq 0,001$);
- у Вінниці достовірно більше респондентів ніж у столиці вважають, що члени громадських організацій – це люди, які вболівають за добробут суспільства і готові поступитися власними інтересами заради спільної справи ($P \leq 0,05$).

Узагальнюючи наведені дані, відзначимо, що студентство Вінниці репрезентує вищий рівень відповідальності та свідомого ставлення до норм соціальної взаємодії, ніж столична молодь, яка, в свою чергу, більше схильна до рефлексії та критичної оцінки стану суспільства в цілому. Вінницькі респонденти також виявляють більше довіри до діяльності громадських організацій, ніж представники столиці.

Висновки і перспективи подальшого дослідження.

Застосування положень теорій дискурсу та соціального капіталу як концептуальних основ емпіричного дослідження проблеми соціально-психологічного простору суб'єкта соціальної взаємодії і студентської молоді зокрема дозволяє запропонувати підхід, за якого в якості чинників структурування репрезентацій соціальної взаємодії вивчаються не окремі фактори, а інтегральні конструкти – дискурс та соціальний капітал.

Вивчення регіональних культурно-специфічних особливостей уявлень студентської молоді дозволяє констатувати, що репрезентації студентства Києва відзначаються вищою мірою суб'єктності та центрованості на «Я», ніж уявлення вінницьких респондентів Для столичних студентів соціальна залученість і громадянська активність виглядає скоріше засобом самоактуалізації тоді, як у студентства центру «Я» і соціальна активність, видається, в більшій мірі підпорядковані інтересам суспільства.

Якою мірою зазначені відмінності у репрезентаціях соціальної взаємодії спричинені особливостями соціального середовища, яке складається у столичному місті і обласному центрі; які наслідки можуть мати такі репрезентації соціальної взаємодії для соціальної участі студентства та їх політичної поведінки в сучасних суспільно-політичних умовах; і яким чином трансформація соціального дискурсу як ресурсу соціалізувальних впливів може вплинути на структурування простору соціальної взаємодії – це питання, вивчення яких визначатиме перспективи подальшого дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Скребець В. О. Екопсихологічна сутність свідомості українців / В. О. Скребець // Проблеми загальної та педагогічної психології: Зб. наук. праць Інституту психології Г. С. Костюка АПН України. – Т. 4. – Ч. 1. – К., 2003. – С. 227–233.
2. Журавлев А. Л. Психологическое и социально-психологическое пространство личности и группы: понимание, виды и тенденции исследования / А. Л. Журавлев, А. Б. Купрейченко // Психологический журнал. – 2011. – Т. 32, № 4. – С. 45–56.
3. Пушкарева Г. В. Политическое пространство: проблемы теоретической концептуализации / Г. В. Пушкарева // Полис. – 2012. – № 2. – С. 167–176.
4. Самаркина И. В. Политическая картина мира: опыт и проблемы концептуализации / Ирина Самаркина // Человек. Общество. Управление. – 2012, № 1 – С. 49 – 59.
5. Жадан І. В. Особливості структурування ціннісної складової політичної картини світу студентської молоді / І. В. Жадан // Психологічні перспективи. – 2014. – Випуск 24. – С.100–112.
6. Позняк С. І. Семантичні координати соціальної взаємодії у політичній картині світу студентської молоді / С. І. Позняк // Проблеми політичної психології : Зб. наук. праць / За заг. ред. М. М. Слюсаревського. – К: Міленіум, 2014.—Вип.1 (15). – С.86–94.
7. Coleman, J. S. Foundations of social theory / James S. Coleman. – Cambridge, AM : Harvard University Press, 1990. – 1024 p.
8. Nahapiet, J. Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage / Janine Nahapiet, Sumantra Ghoshal // The Academy of Management Review. – 1998. – 23 (2) – P. 242–266.

REFERENCE

1. Skrebets, V. O. (2003) Ekopsykhologichna sutnist svidomosti ukrayintsiv [Ecopsychological essence of awareness of Ukrainians]. *Probleny zagalnoyi ta pedagogichnoyi psikhologiyi* [Problems of general psychology], vol. 4 (1), 227–233. (ukr.)
2. Zhuravlev, A. L., Kupreichenko, A. B. (2011) Psikhologicheskoe i sotsyalno-psikhologicheskoe prostranstvo lichnosti i grupy: ponimaniye, vidy i tendentsyi [Psychological and socio-psychological space of individual and group: understanding, kinds and tendencies of research]. *Psikhologicheskiiy zhurnal* [Psychological journal], vol. 32, 4, 45–56. (rus.)
3. Pushkariova G. V. (2012) Politicheskoiye prostranstvo: problem teoreticheskoy kontseptualizatsyi [Political space: issues of theoretical conceptualization]. *Polis* [Polis], 2, 167–176. (rus.)
4. Samarkina I. V. (2012) Politicheskaiya kartina mira: opyt i problemy kontseptualizatsyi [Political world outlook: experience and problems of conceptualization]. *Chelovek. Obschestvo. Upravleniye* [Individual. Society. Governance], 1, 49 – 59. (rus.)
5. Zhadan I. V. (2014) Osoblyvosti strukturuvannia tsinnistnoyi skladovoyi politychnoyi kartyny svitu studentskoyi molodi [Peculiarities of structuring value component of youth's political world outlook].

Psychologichni perspektyvy [Psychological perspectives], 24, 100 – 112. (ukr.)

6. Poznyak S. I. (2014) Semantichni koordynaty sotsialnoiyi vzaiemo-diiy u politychniy kartyni svitu studentskoiyi molodi [Semantic coordinates of social interaction in political world outlook of university students]. In M. M. Sliusarevskiyi (Ed.), *Problemy politychnoiy psykholohiyi* [Issues of political psychology and its role in becoming a citizen of the Ukrainian state] (pp. 86–94). Kyiv: Milenium, (ukr.)
7. Coleman, J. S. (1990) Foundations of social theory / James S. Coleman. – Cambridge, AM : Harvard University Press, 1024 p.
8. Nahapiet, J., Ghoshal, S. (1998) Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage. *The Academy of Management Review*, 23 (2), 242–266.

УДК 316.6:316.454.4

ЧАЛАЯ К. А., ПОЗНЯК С. И.

*Винницький державний педагогічний університету імені
Михайла Коцюбинського, г. Вінниця*

ПРОСТРАНСТВО СОЦИАЛЬНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В РЕПРЕЗЕНТАЦИЯХ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

В статье очерчены основные положения теоретической модели исследования репрезентации социального взаимодействия в структуре социально-психологического пространства студенчества, базовыми понятиями которой являются социализирующий дискурс и социальный капитал. Описано и проанализировано особенности моделей семантического пространства представлений о социальном взаимодействии молодежи центрального региона, который представлен киевскими и винницькими студентами ВУЗов, а также проведено сравнительный анализ представлений участников исследования столицы и областного центра. Выявленные отличия в репрезентациях социального взаимодействия касаются в частности таких параметров, как представления о целях и приоритетах социального взаимодействия, образа «Я» как актора социального взаимодействия, определения субъектов и партнеров взаимодействия и дистанции между ними.

Ключевые слова: *социально-психологическое пространство, социальное взаимодействие, дискурс, социальный капитал, гражданская активность, ответственность, доверие, нормы и правила.*

UDC 316.6:316.454.4

K. O. CHALA, S. I. POZNYAK

Vinnitsia State Pedagogical University, Vinnitsia

SOCIAL INTERACTION SPACE IN UNIVERSITY STUDENTS' REPRESENTATIONS: REGIONAL ASPECT

The article outlines main propositions of the theoretical model of studying social interaction in the structure of university students' socio-psychological space. Socializing discourse and social capital are defined as basic concepts of the research model. The article also presents and discusses features of the semantic space models characteristic of the youth in the central region, which is represented by Kyiv and Vinnitsia university students. The findings of the comparative analysis of the social interaction representations of university students in the capital city of the country and the capital city of the region are discussed. The differences in the social interaction representations identified in the course of the comparative stage of the study deal, inter alia, with such parameters as perception of goal and priorities of social interaction, image of "self" as a social interaction actor, determination of interaction subjects and partners and distances between them. The respondents of Kyiv demonstrate a higher level of subjectivity and are more self-centered. Social participation for them seems to be a means of self-actualization, whereas representations of the Vinnitsia university students contain more evidence of their readiness to subordinate "self" to the interests of the society, which their social involvement seems to be aimed at.

Key words: *socio-psychological space, social interaction, discourse, social capital, civic participation, responsibility, trust, norms and rules.*

Матеріал надійшов до редакції: 15.05.2015